

K Z O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, grudzień 2012

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/160/2012

OPINIE O PRAWIE ABORCYJNYM

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
11 stycznia 2012 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

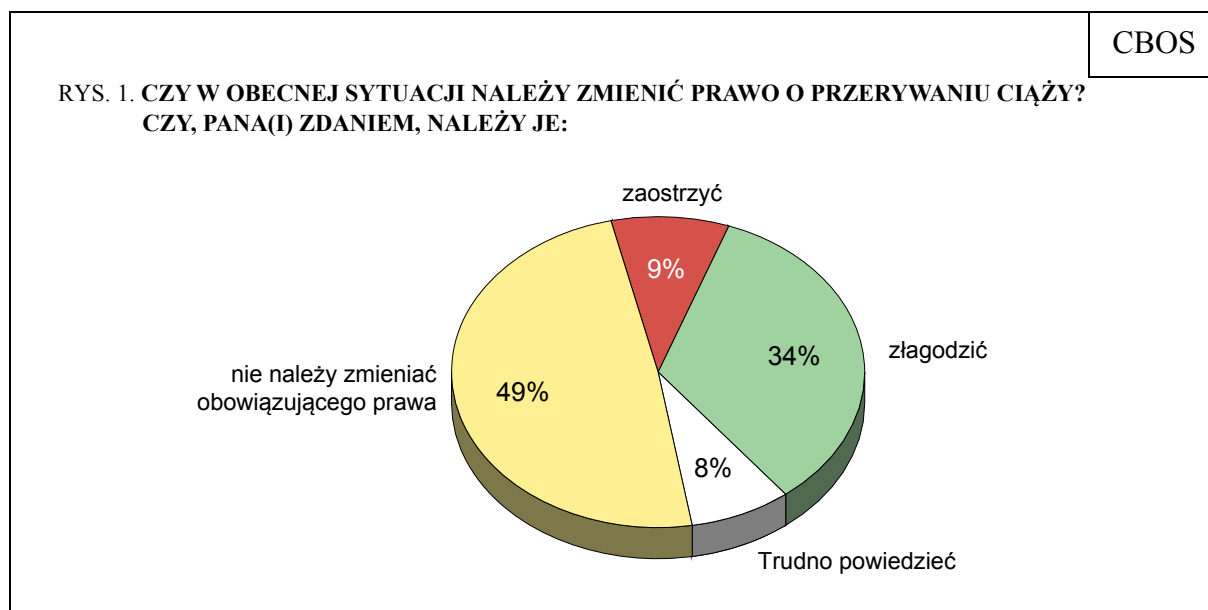
Uchwalenie ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży¹ ustanowiło w Polsce aborcyjny kompromis. Przyzwolenie na przerywanie ciąży w trzech sytuacjach – gdy stanowi ona zagrożenie dla życia lub zdrowia matki, gdy przesłanki medyczne wskazują na ciężkie i nieodwracalne uszkodzenie płodu oraz gdy ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego – jest przedmiotem ciągłej dyskusji. Mimo zgłaszanych (z dużą regularnością) propozycji zaostrzenia i liberalizacji prawa aborcyjnego oraz nietrwałych modyfikacji w jego zapisach, ustawa z 1993 roku pozostaje aktem obowiązującym. Co o niej myślą Polacy? Czym, według nich, powinni kierować się posłowie biorący udział w głosowaniach, w sprawach takich jak ta?

OCENY KOMPROMISU ABORCYJNEGO

W tym roku, inaczej niż w latach wcześniejszych, prośbę o ocenę aborcyjnego kompromisu poprzedziliśmy przedstawieniem sytuacji, w których kobieta ma prawo przerwać ciążę². Dysponując taką wiedzą połowa ankietowanych (49%) poparła aborcyjne *status quo* uznając, że zapisy obowiązującej ustawy nie wymagają zmian. Jedna trzecia respondentów (34%) opowiedziała się za złagodzeniem obecnego prawa, a tylko nieliczni (9%) – za jego zaostrzeniem.

¹ Dz.U. 1993 nr 17 poz. 78.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (270) przeprowadzono w dniach 8–17 listopada 2012 roku na liczącej 952 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

O ile postulat liberalizacji prawa o przerywaniu ciąży ma więcej zwolenników wśród osób o lewicowej orientacji politycznej (50%), o tyle potrzebę jego zaostrzenia ponadprzeciętnie często sygnalizują osoby bardziej zaangażowane religijnie (zob. tabele aneksowe). W elektoratach partyjnych akceptacja obowiązującej ustawy wyraźnie dominuje wśród zwolenników PiS i PSL, podczas gdy największa grupa wyborców SLD opowiada się za jej złagodzeniem.

Tabela 1

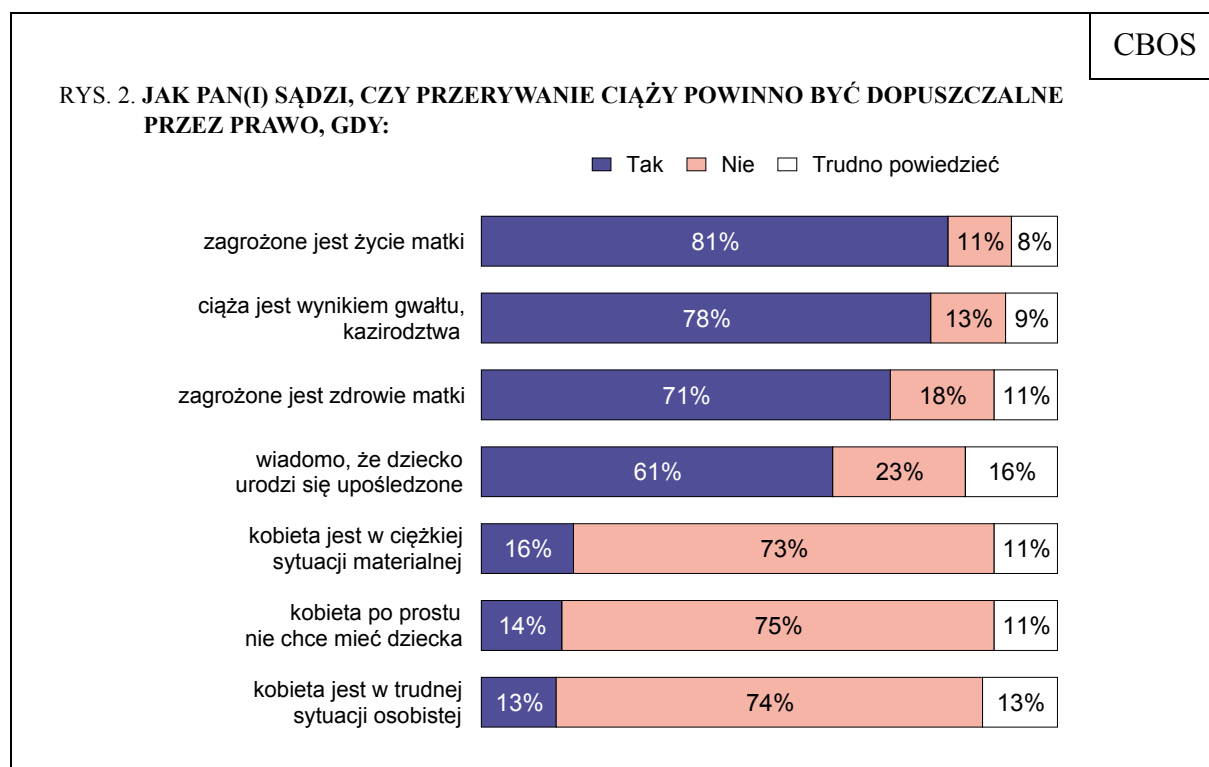
Elektoraty*	Czy w obecnej sytuacji należy zmienić prawo o przerywaniu ciąży? Czy, Pana(i) zdaniem, należy je:			
	złagodzić	zaostrzyć	nie należy zmieniać obowiązującego prawa	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO (N=188)	38	7	50	5
PiS (N=99)	12	18	64	6
SLD (N=49)**	51	2	37	10
PSL (N=38)**	24	8	68	0

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Ze względu na niewielką liczebność elektoratu w próbie wyniki należy traktować ostrożnie

Większość Polaków popiera legalność aborcji w sytuacjach, w których zezwala na nią obecne prawo. Cztery piąte ankietowanych uważa, że przerywanie ciąży powinno być dopuszczalne, jeśli zagraża ona życiu matki (81%) albo powstała w wyniku czynu zabronionego (78%). Nieco mniej respondentów opowiada się za pozostawieniem prawa

do usunięcia ciąży, gdy zagrożone jest zdrowie matki (71%) albo gdy wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone (61%).

Zsumowano odpowiedzi twierdzące („zdecydowanie tak” i „raczej tak”) oraz przeczące („raczej nie” i „zdecydowanie nie”). Pominięto „trudno powiedzieć”

Przyzwolenie na aborcję jest zdecydowanie mniejsze, jeśli nie występuje bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia ciężarnej i płodu – gdy kobieta jest w trudnej sytuacji materialnej (16%), osobistej (13%) lub po prostu nie chce mieć dziecka (14%).

W porównaniu z rokiem ubiegłym zmniejszyła się grupa osób dopuszczających przerywanie ciąży z przyczyn leżących po stronie kobiety – z powodu zagrożenia jej życia (o 6 punktów) lub zdrowia (o 8 punktów) oraz trudnej sytuacji finansowej (o 8 punktów) i osobistej (o 8 punktów).

Tabela 2

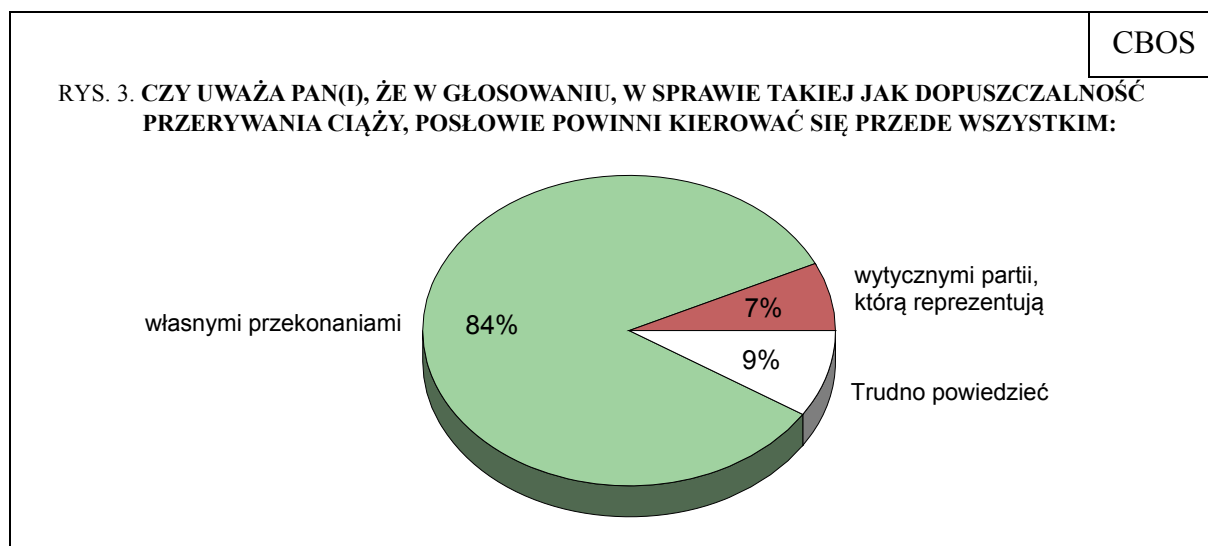
Jak Pan(i) sądzi, czy przerywanie ciąży powinno być dopuszczalne przez prawo, gdy:	Odpowiedzi respondentów według terminów badań*																	
	III 1992		VI 1999		X 2002		I 2005		XI 2006		IX 2007		VI 2010		VIII 2011		XI 2012	
	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie
	w procentach																	
- zagrożone jest życie matki	88	6	86	6	85	8	88	8	86	8	91	5	87	7	87	7	81	11
- zagrożone jest zdrowie matki	82	11	77	14	77	14	80	14	77	15	85	9	78	14	79	14	71	18
- ciąża jest wynikiem gwałtu, kazirodztwa	80	10	72	16	73	15	77	15	73	16	79	12	78	12	78	13	78	13
- wiadomo, że dziecko urodzi się upośledzone	71	15	61	24	65	21	66	22	62	24	66	21	60	25	59	27	61	23
- kobieta jest w ciężkiej sytuacji materialnej	47	39	38	47	44	44	42	46	27	59	34	55	26	63	24	65	16	73
- kobieta jest w trudnej sytuacji osobistej	-	-	-	-	38	47	36	51	21	64	30	56	23	65	21	67	13	74
- kobieta po prostu nie chce mieć dziecka	-	-	27	58	28	58	28	60	16	72	23	66	18	73	16	75	14	75
* Zsumowano odpowiedzi twierdzące („zdecydowanie tak” i „raczej tak”) oraz przeczące („raczej nie” i „zdecydowanie nie”). Pominięto „trudno powiedzieć”																		

Przyzwolenie na aborcję w sytuacjach uprawniających do jej dokonania zazwyczaj nieznacznie częściej deklarują mężczyźni, osoby lepiej wykształcone, respondenci żyjący w dużych miastach i mający mniej niż 55 lat. Nieco inaczej rozkładają się opinie na temat legalności usunięcia uszkodzonego płodu – sprzeciw wobec takiego prawa ponadprzeciętnie często wyrażają osoby w wieku od 18 do 24 lat (36%). Legalizację aborcji w sytuacji, gdy kobieta jest w trudnym położeniu materialnym, w większym stopniu popierają badani z dużych aglomeracji i osoby mniej usatysfakcjonowane kondycją ekonomiczną swojego gospodarstwa domowego. Zła ocena warunków finansowych sprzyja też opowiadaniu się za wprowadzeniem prawa do przerywania ciąży dla kobiet będących w trudnej sytuacji osobistej oraz niechcących mieć dziecka. Aborcję na życzenie w większym stopniu akceptują także osoby starsze i respondenci z dużych aglomeracji. We wszystkich interesujących nas

sytuacjach zmiennymi najsilniej różnicującymi akceptację prawa do przerywania ciąży są orientacja polityczna i deklarowane uczestnictwo w praktykach religijnych – postawie aprobowanej legalną aborcję sprzyja rzadszy udział w takich spotkaniach oraz poglądy lewicowe.

PRAWO ABORCYJNE A DYSCYPLINA PARTYJNA

Na niektórych posiedzeniach Sejmu władze klubów parlamentarnych oczekują od posłów głosowania zgodnie z oficjalnym stanowiskiem partii. Z naszych badań wynika, że w przypadku kwestii światopoglądowych praktyka ta nie spotyka się ze społecznym zrozumieniem. Respondenci niemal powszechnie sądzą, że w głosowaniu, w sprawie takiej jak dopuszczalność przerywania ciąży, posłowie powinni kierować się własnymi przekonaniem (84%).

Aprobacie dyscypliny partyjnej w pewnym (raczej niedużym) stopniu sprzyja zamieszkiwanie w większym mieście oraz wyższe wykształcenie (zob. tabele aneksowe). Z kolei prymat sumienia uznaje aż 95% wyborców PSL. Zważywszy jednak na niewielką ich liczbę w badanej próbie, różnice opinii między nimi a pozostałymi elektoratami nie są statystycznie istotne.

Tabela 3

Elektoraty*	Czy uważa Pan(i), że w głosowaniu, w sprawie takiej jak dopuszczalność przerywania ciąży, posłowie powinni kierować się przede wszystkim:		
	wytycznymi partii, którą reprezentują	własnymi przekonaniem	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO (N=188)	9	87	4
PiS (N=99)	5	84	11
SLD (N=49)**	9	85	6
PSL (N=38)**	2	95	3

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Ze względu na niewielką liczebność elektoratu w próbie wyniki należy traktować ostrożnie

★

★

★

Polacy są na ogół przychylni zapisom prawa aborcyjnego. Przeważająca grupa ankietowanych dopuszcza przerywanie ciąży w sytuacjach, w których pozwala na to ustawa. W społeczeństwie dominuje też przekonanie, że obecne regulacje, przynajmniej w tym wymiarze, nie wymagają zmian.

Ponadto zdecydowana większość respondentów uważa, że w sprawach światopoglądowych, takich jak warunki legalności aborcji, posłowie powinni głosować zgodnie z własnymi przekonaniem – wprowadzanie dyscypliny partyjnej nie jest w takich przypadkach mile widziane.

Opracowała
Natalia HIPSZ

A N E K S

Tabela 1

		Czy w obecnej sytuacji należy zmienić prawo o przerywaniu ciąży? Czy, Pana(i) zdaniem, należy je:				Liczba osób
		złagodzić	zaostrzyć	nie należy zmieniać obowiązującego prawa	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		34	9	49	8	944
Płeć	Mężczyźni	34	11	46	9	446
	Kobiety	34	6	52	8	497
Wiek	18-24 lata	33	13	49	5	119
	25-34	33	7	53	7	195
	35-44	39	7	47	7	157
	45-54	35	7	50	8	144
	55-64	38	7	46	8	179
	65 lat i więcej	25	11	49	15	150
Miejsce zamieszkania	Wieś	32	8	49	10	359
	Miasto do 20 tys.	33	7	54	6	143
	20-100 tys.	36	9	49	6	182
	101-500 tys.	34	12	45	9	159
	501 tys. i więcej mieszk.	39	5	48	9	100
Wykształcenie	Podstawowe	29	16	44	11	182
	Zasadnicze zawodowe	36	6	48	11	247
	Średnie	37	6	49	8	331
	Wyższe	32	8	56	3	184
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	37	6	55	2	89
	Średni personel, technicy	35	6	59		34
	Pracownicy adm.-biurowi	34	9	47	10	55
	Pracownicy usług	35	6	48	12	67
	Robotnicy wykwalifikowani	32	11	53	4	111
	Robotnicy niewykwalifik.	41	3	51	5	45
	Rolnicy	34		53	14	58
	Pracujący na własny rach.	49	4	40	7	39
Bierni zawodowo	Renciści	36	11	41	12	83
	Emeryci	27	9	49	14	190
	Uczniowie i studenci	38	17	41	4	55
	Bezrobotni	35	10	47	9	52
	Gospodynie domowe i inni	30	11	53	6	64
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	37	6	52	5	120
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	39	7	49	4	94
	sekt. pryw. poza rolnict.	35	8	52	6	228
	prywatnym gosp. rolnym	30		57	13	48
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	31	15	45	8	134
	501-750	42	3	49	7	111
	751-1000	29	9	53	9	171
	1001-1500	33	10	47	10	165
	Powyżej 1500 zł	35	6	52	7	163
Ocena własnych war. mater.	Złe	35	7	51	7	133
	Średnie	35	8	48	10	423
	Dobre	33	10	50	8	388
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	12	33	52	3	45
	Raz w tygodniu	25	10	56	9	411
	1-2 razy w miesiącu	44	6	44	6	163
	Kilka razy w roku	39	2	49	10	220
	W ogóle nie uczestniczy	54	8	30	8	105
Poglądy polityczne	Lewica	50	2	41	7	146
	Centrum	37	7	50	6	297
	Prawica	30	13	53	5	285
	Trudno powiedzieć	25	9	47	18	215

Tabela 2

		Czy uważa Pan(i), że w głosowaniu, w sprawie takiej jak dopuszczalność przerywania ciąży, posłowie powinni kierować się przede wszystkim:			Liczba osób
		wytycznymi partii, którą reprezentują	własnymi przekonaniem	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		7	84	9	947
Płeć	Mężczyźni	5	88	7	450
	Kobiety	8	81	11	497
Wiek	18-24 lata	8	83	9	119
	25-34	8	85	6	195
	35-44	4	86	9	159
	45-54	7	87	6	143
	55-64	9	82	9	181
	65 lat i więcej	3	82	15	150
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	86	9	361
	Miasto do 20 tys.	5	84	10	145
	20-100 tys.	8	82	11	182
	101-500 tys.	8	84	8	161
	501 tys. i więcej mieszk.	12	82	6	98
Wykształcenie	Podstawowe	5	81	15	184
	Zasadnicze zawodowe	7	84	9	248
	Średnie	6	84	9	332
	Wyższe	10	88	3	182
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	11	84	5	89
	Średni personel, technicy	2	90	7	35
	Pracownicy adm.-biurowi	10	84	6	55
	Pracownicy usług	6	88	7	67
	Robotnicy wykwalifikowani	5	89	6	113
	Robotnicy niewykwalifik.	5	82	12	45
	Rolnicy		92	8	60
	Pracujący na własny rach.	2	89	9	39
Bierni zawodowo	Renciści	13	75	12	83
	Emeryci	6	81	14	190
	Uczniowie i studenci	10	78	12	55
	Bezrobotni	8	78	13	53
	Gospodynie domowe i inni	4	93	2	64
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	7	90	3	120
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	4	90	5	94
	sekt. pryw. poza rolnict.	7	84	9	230
	prywatnym gosp. rolnym		94	6	49
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	6	85	10	134
	501-750	12	80	9	111
	751-1000	4	88	8	171
	1001-1500	6	83	10	166
	Powyżej 1500 zł	10	83	7	164
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	88	8	134
	Średnie	6	84	10	428
	Dobre	8	83	8	385
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		88	12	44
	Raz w tygodniu	7	85	8	415
	1-2 razy w miesiącu	4	89	7	164
	Kilka razy w roku	7	82	11	219
	W ogóle nie uczestniczy	12	75	13	105
Poglądy polityczne	Lewica	9	85	6	146
	Centrum	9	85	6	299
	Prawica	5	90	5	286
	Trudno powiedzieć	5	75	20	215